

המצפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השמה
 ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש גליון
 שני כתר. **גליון בודד 12 חר.**
 המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
 רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם
 מקומו הקודם.
 קאנטא של פאסטשעק נימר 76.918
 הארסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה
 „HAMICPE“
 ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków.
 (כהניץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

מחיר החתימה על „המצפה“ עם
 ההוספה הספרותית החדשית
 ירמת המצפה:
 באוסטריא-אונגריא:
 לשנה 7 כתר
 לחצי שנה 3.50
 לרבע 1.75
 באשכנז:
 לשנה 8. — כתר
 ביתר הארצות:
 לשנה 9 כתר — 9.50 פראנק.
 על „המצפה“ בלי ההוספה הספרותית
 אין להתום.
 אין הנחה מהמחיר.

Kraków, 18 Grudnia 1908.

גליון נ.

קראקא, כ"ד כסלו פ וישב תרס"ט.

וזה גם הוא להם ברית מלח עולם, יסוד מחויק ומשמר לעם.

הספר והעם — הנשמה והגוף — הברו יחדו כל ימי היות המלחמה חזקה, גלויה, הולכת וסוערת על ישראל — עד אשר רפתה מעליו המלחמה מחוץ או עד אשר שנתה פניה וזרבה מקדם: הלוחם, הצר הצורך את ישראל מעולם, חדל לשוק ראש, להשפט בחרב ובאש, להשתער פנים אל פנים לעיני השמש, וישב לאחוז בתחבולותיו, אשר התהפך בהן בימי מלחמות החשמונאים פעם בפעם, ויסוג אחור בערמה, למען עשות במחשך מעשהו, להתור במסתרים תחת מצב רגלי עם חרמו, להשחית רבים בחלקקות ובהתחברות אל בוגדים מכית; תחת יד חזקה בא פה הנף, תחת השמדות — הזכוי (אשר נתניו דרשו מאת עם היהודים, להקדים את מחירו, את ההתבוללות בגוים), תחת הרוח — קרני השמש. בימים ההם דמו הרואים לעינים ולא למרחוק, כי אמנם בא הקץ גם למלחמה גם לשנאה המולידה אותה וכי שלום אמת, שלום-עולמים, יהיה מעתה לישראל בגוים. אז נפתה לב הנצורים ולא הוסיפו עוד להחזיק במעוזם, לערוך מערכותם, לעמוד על נפשם, על דגלם, בקדם; אז הרפו היהודים, אבות ובנים יחדו, ידיהם מן הספר, מגנם ומשנבם, ההלך השליך את ארדתו מעליו כזרחה לו השמש במעמט, ויעמוד מבלי מחסה ליום שוב עליו הסערות, כיום הזה — ואז קמה עליהם מלחמה מכית, מלחמה בין החיים ובין הכליון... ואז סר בה העם מעליו, פתיל חיתו

ויתענה כאשר התענה, עמו כא כאש ובמים ובכל נחלי בליעל, ראה אור וחשך, חיים וטות חליפות, אותו אמין לו בכל הסערות, אשר הדפוהו, כאשר יצמן איש אל לבו את סחמד עיניו ביום מהומה ומכוסה או כאשר יאמץ ההלך אל עצמו ואל כשרו את אדרתו ביום סער וסופה; והוא גם הוא לכל את העם בכל נדודיו — הארון נשא את נושאו — נתן לו תקומה באין מכון לשבת, עז ותעצמות, באין כח הזרוע, ויניקהו, אחרי נתק מעפד נועו, לה וכה וחיי עולם ממעון הנשמות מעל.

כי הספר יעז לעם מהמון גבורים וחילים וכלי קרב; הוא יחיהו בעודו והוא יתן לו שם ושאר זכר עולם אחרי בוא חליפתו. דברי ימי העמים והמדינות לפנים והיום יורונו, כי עם קטן ונדל-רוח נכון מצבו ונכונה אחריתו מעם עצום, אשר רחבי ארץ ויד חזקה לו — ורוה אין. גם יעמיט אשר ספריהם בלו אותם (היונים, הרומים), במותם נקראים חיים, כי עוד רוהם מרחפת על פני האדמה וזכרם עודנו חי בקרב בני האדם; דמיונם ככוכבים, אשר שבו אל התהו זה כמה וקרנים מירם לנו עד היום; תחת היות העמים, אשר בלו המה את ספריהם (ההודים, הערבים) כהנומי-עולם, כהמונים, אשר גם כחיהם נקראים מתים. — שימת עין על נפוצות ישראל בימים הראשונים והאחרונים, תראנו גם היא, כי אם מעבד מזה, בכל המקומות, אשר ישבו שם היהודים קהל גדול יחדו, השתמר הספר בתוכם, הנה בכל המקומות אשר החזיקו היהודים בספר — בכתבם ובלשוונם —

אריעור וזממאן וואכסמאן העלנע לעדיניצער מאורשים בחדש כסלו ויועליטשקא מארגורוע

ברנשי ידירות ואהבה הנני מניש ברכתי כמו"ט מעמק לבי לבן אחי היקר מר יהודא האללענדער לבאו וחתה צל אפריון עב"ג מרת שיינדל בת מויה שמואל דאמאסט מטרנוב. ג. האללענדער — העטהארש.

בימים ההם — בזמן הזה.

עוד חרב-אויב נמושה על פני הארץ, עוד נתכנו למלחמה הקשה, אשר לא היתה כמוה מיום שוב ישראל אל ארצו, עלילות וחליפות ומוראים גדולים — ויהודה המכבי, פטיש היונים-הסורים, מה, אחרי השיבו צור חרבם עד ארבעה, לאסוף ולאצור את ספרי הקדש, אשר זמם להם האויב, ככל אשר זמם לבעליהם, להכחידם מעל פני האדמה. ומן הוא והלאה, כל ימי המלחמה הגדולה והארכה, מלחמת-עולמים, אשר היתה אחרי כן בין ישראל ובין צורריו מדור לדור עד אחרית הימים, לא ימוש עוד הספר, המצל מכליון, ספי העם ומלכבו ומבין זרועותיו: עמו היה בצרה כהקדוש רומה — ממלכת האליל, ואחריה רומה החדשה — עליו ועל קדשיו מלחמה בעוד היותו בארצו, עמו נלה מעל אדמתו ויתהלך כאשר התהלך

שמחת חנכה שלמה.

ישנם ימים בחיים, אשר ישקפו ממעל לשנותינו כמגדלים גבוהים, עד כי אל כל אשר נעיף עינינו יראו נגדנו כשיא מרום עום. הימים האלה המה ימי הילדות המאושרים.

אף שקרוב אני עתה „לימי-הבינה“, ומהעובדא, אשר אני רוצה לספר בזה, כבר חלפו כשלשים שנה, בכל זאת נשאר בזכרוני עד היום זכר חנכה אחת, שחגגתי אותה בשלמות, בלי מנדעת וערבוב השמחה. בעירונו הקטנה חי בעת ההיא מלמד-גמרא אחד, שנקרא אליקים געציל מלאך-המות. הוא היה אז כבן חמשים, בעל קומה גבוה ודל כשר, שערות זקנו „זקן-התיש“, היו ספורות, חטמו חד ודק, עצמות לחייו שפן, וגם היה עור בעינו השמאלית. בעיר היה אליקים געציל נודע לבן תורה — אף שהלומדים המעטים והרב בתוכם לא החזיקו אותו ללמדן כלל. — כמו כן יצא מבעו בתור מלמד להועיל, מסכיר ואומן נפלא, אשר לו הכשרון, לתת גם למח אטום בינה. וע"י זה היה מעמדו יותר טוב ממעמד יתר המלמדים, ואל שלחנו ישבו לרוב הלמידים מבני העליה.

במבעו היה אליקים געציל רע מאד. הוא לא יכול דבר עם איש בנחה, ומה גם לעשות חסד עם מי; בעל איפכא מסתברא וכעסן נורא, ורע ימר היה

גנה נאון וניצוץ פאב.

ומשנייהם יחד עו"ה לך

מאור קדש, נוהר, זך.

נוצץ פצצעי קשת פרום

וקוהר פנינים בקרקע תהום.

ועמוק לקרקע חדר האור

ואתה מפל משמר אותו נצור.

בגנני נפשך בנה לו זכור

ומנימי לבך הכן הפתיל.

מדיקה וחלפה שמנו עשה

ואמור ללחבו: בךמי תיה.

והדלק תדליקהו יום יום.

שימוה תמיד את החלום.

ואיר בלכה אפל הקיל

פנר התמיד במקדש אל.

ויבלה מקרקע כל סיג ופגם

ועל במקומם הרגש הרם.

ונגיה דרבה הארוד ורב

ויפנר בגנהו הערפל העב.

פיריטון.

אור.

ומקרן השר מתנשא הלום
 מארץ מולדת ותחנית לאום
 ומרפך סביבך ככנפי קרוב,
 עמוסות אור, עמויות זו. —
 ומספר באנך הגדת הור,
 הגדה עתיקה, נפלאה מאד,
 ולפני עיני מעביר בסך
 סמלי הנבירה אח אחר את. —
 ונפשך תמלא דמיוני רח,
 תונה חרישית וכסף עז.
 ולהב השר בניע קד
 מיחר רגש עדין ורד,
 ושרכיט אשו, החור הקט,
 בעולמה הפנימי כדו רד.
 ותקש ישקח לתוך הלכ

